

Abbé Pierre

Testamentum...

*Szerkesztette
Danièle Guilbert*

BENCÉS KIADÓ
Pannonhalma, 2011

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Abbé Pierre: *Testament...*
© Bayard Editions, 1994 pour la première édition

Fordította *Somorjai Gabi*

Lektorálta *Kakusziné Kiss Gabriella*

Borítófotó: Profimedia-Red Dot /Sygma/Corbis

Hungarian translation © Bencés Kiadó és Terjesztő Kft. 2011

Liberté • Égalité • Fraternité

Cet ouvrage publié dans le cadre du Programme d'aide à la publication (P.A.P.) Kosztolányi bénéficie du soutien du ministère français des Affaires étrangères et européennes, de l'Ambassade de France en Hongrie et de l'Institut Français de Budapest.

Ez a mű a Francia Kül- és Európaügyi Minisztérium, a Magyarországi Francia Nagykövetség és a Budapesti Francia Intézet támogatásával a Kosztolányi Könyvtámogatási Program (P.A.P.) keretében jelent meg.

Tartalom

Előszó.....	5
1. Mondd el, amit tudsz.....	9
2. Ne tévesszen célt a haragunk.....	17
3. Nem könnyű embernek lenni.....	23
4. A szentség.....	31
5. Arra vagyunk ítélve, hogy tudjunk mindenről.....	35
6. Nem, nem abszurdum.....	43
7. Adjunk hitelt.....	51
8. Az élet nem sivatagba vezető út.....	59
9. Magányok.....	67
10. Gyengédségek.....	73
11. Ha életem örök kérdés.....	79
12. Az élet megtanított.....	87
13. Minden hajónak megvan a maga kikötője.....	93
14. Sokáig késleltetett találkozás.....	99
15. A harmadik fatimai titok.....	105
16. Újat, konkrétat, valószerűt.....	111
17. Ha az egyház hiteles akar lenni.....	119
18. Az Emmausz-szíkra.....	127
19. A pislákoló lámpa.....	135
20. Nem a miénk a Föld.....	141
21. Mindenkire szükség van.....	147
22. Egyszer, amikor elkápráztatott a világ ragyogása.....	151
23. A rossz botránya.....	157
24. A másik sebe nekem is fáj.....	165
25. Világméretűek a feladatok.....	171
26. Egymás nélkül nem menekülhetünk meg.....	179
27. Emberibb emberiség.....	187

Előszó¹

Hogy legyőzzük a vigasztalanságot, merjük kinyitni a szemünket, és harcoljunk ellene.

A világ vigasztalan. Vajon mi, akik jóllakhatunk, akiknek van munkánk, és van fedél a fejünk felett, képesek vagyunk-e megtenni azt, amit mások kegyetlen nyomorúsága tőlünk követel?

A világ vigasztalan. Ma alighanem vigasztalább, mint valaha.

Világméretű a nyomor, mivel az államfők vakon haladnak tovább a környezetszennyezés vakvágányán – elvégre azt használják ki vagyonuk gyarapítására az iparmágnások –, pedig ezzel jövátéhetetlenül tönkreteszik Földünket. Ezt bizonyítják az egyes kontinenseket sorra pusztító árvizek. És ez csak a kezdet... Talán még nem késő fellépni ellenük!

Lépünk fel annak érdekében, hogy legyőzhessük a szegény és a gazdag országokban élők átlagkeresetének mind riasztóbb különbsége miatt egyre terjedő vigasztalanságot – amely óhatatlanul a diplomások elvándorlásához vezet.

---

1 A *La Croix* cikke, 2003. december 27.

Még reménytelenebbé teszi a vigasztalanságot a beletörődésre nem hajlandó bevándorlók egyre növekvő száma. S mindez csak a kezdet. Fel tudjuk-e becsülni, hová vezethet nemsokára a másfél milliárdos kínai és egymilliárdos indiai népesség ébredése? A francia nyomort az évente csődbe jutó, mindenétől megfosztott kétszázézer család sorsán és a kétszázézer vállalkozást sújtó csődeljárásokon mérhetjük le – ez utóbbi egymillió személyt is érinthet. Talán állami szinten csökkenteni kellene az oktatásra, egészségügyre és hasonlókra szánt pénzt? Nincs rá lehetőségünk, hogy néhány monumentális közmunka segítségével kiemelkedjünk a vigasztalanságból, mint a diktatúrák idején. Cselekednünk kell, talán még nem késő! Háború van!

Hogyan is mondhatnánk le a túléléshez szükséges segélyről, miközben több mint hárommillió francia méltatlan körülmények között él? Tudjuk, hogy Franciaország, Németország és más európai nemzetek szigorú megszorításokat szenvedtek el. Egymás után faragják le a költségvetések jóléti kiadásait.

Ne törődjünk bele, hogy a döntéshozóknak – képviselőknek és minisztereknek – joguk van csökkenteni a lakhatásra szánt összegeket. Még ma is kétfélmillió francia él rossz lakáskörülmények között, embertelenül zsúfolt szükséglakásokban. Ötvenezer hajléktalan didereg a hidegben, vagy szenved kánikula idején a forróságtól. Ez a helyzet kétségbeesésbe vagy bűnözésbe hajszolja a fiatalokat. Mi lett volna belőlünk, akiknek rendes lakásunk van, ha ilyen

méltatlan körülmények között nőttünk volna fel? Hol lenne az egészségünk? Milyen iskolai bizonyítványokat tudnánk most felmutatni?

Igen, kiáltanunk kell: elég a közömbösségből és a vakságból! Cselekedjünk mindnyájan, bárhol éljünk is, hogy megakadályozzuk a lakásépítések további csökkentését, aminek legelső lépéseként a jogfosztottak számára elérhető szociális lakásokat kell megmentenünk.

S ne feledjük az Örökkévalót. A tudomány, igaz, csodákra képes. De nem tud mindenre választ adni. Belső életében az emberi személy az Örökkévaló jelenlétével találkozik. *Le hasard et la nécessité* [A véletlen és a szükségszerűség] című könyvében Jacques Monod megmagyarázza, hogyan működnek a dolgok. És azután? Vagy inkább: azelőtt? Véleményem szerint e mindenség „lénye” mellett a könyv vakon elmegy! Valóban megragadható-e az Örökkévaló a parányi atomok felnagyításával, ahogyan a gyermeteg úrhajósok vélik, akik nevetnek azon, hogy nem találkoztak vele a mérhetetlen űrben?

Ha szemünkkel akarjuk hallani a zenét, ha szagolni akarjuk a színeket és hallani az illatokat, akkor teljes őszinteséggel mondhatjuk, hogy nincs se zene, se szín, se illat. De hát tévedünk! Mikroszkóppal nem ragadhatjuk meg az Örökkévalót! És semmi mással sem... Ám aki nemet mond az igazságtalanságra; aki igaz szeretetből szembeszáll a haszonszerzéssel, és a legkisebbek szolgálatára szánja magát...

az a benne felfakadó kimondhatatlan jóérezésből megtudja, hogy megragadta őt a megragadhatatlan Örökkévaló, s ő, aki nem több, mint a szabadság párányi, a szeretetre épp csak képes szikrája, bizonyosságot nyer, hogy e kezdeti szeretetét már megelőzte a felé forduló végtelen Szeretet, s a benne lakó türelmetlen éhség és szomjúság az ő jele és várakozása.

Ne féljünk! Ne féljünk a halál órájában! Atyánk színe előtt teljes világossággal fogjuk látni önmagunkat és életünk vétkeit. Miasszonyunk, a Boldogságos Szűz Mária azonban ott fog állni a mi Urunk, Jézus mellett, és azt mondja majd az Atyának: „Igen, ez a híved bűnös volt. De azt nézd, Atyám, mennyit küzdött a szegényekért a szegényekkel együtt, hogy visszaszerezze kenyerüket és méltóságukat.” Jézus pedig azt mondja majd: „Igen, Atyám, ez a gyermeked a barátom.” Az Atya pedig így válaszol: „Köszönöm, hogy igaz gyermekként szerettél, és így világossá tetted, hogy én vagyok a Szeretet, pedig a Természetben és a Történelemben annyi minden tagadni látszik ezt. Lépj be a teljes Életbe, az örök Béke és Öröm országába.”

*Abbé Pierre,
aki kilencvenegy éves elmúlt, és reméli,
már nincs messze a nagy találkozástól!*
A genovai Nagyboldogasszony-templom
szentélyében, 2003. december 12-én.

Mondd el, amit tudsz

Nyolcvannégy éves vagyok. Két éve abban a szobában lakom, amelyet társaim az Emmauszban² kedvenc színeimre, sárgára és kékre festettek. Bámulatos szerencse, hogy itt lehetek, idős és rokkant társaim otthonában: úgy élhetek itt egyszerre magányosan, szinte remeteként, hogy a közösség szívében lakom.

Itt raktam fészket magamnak. Azzal a reménnyel, hogy a világban sokfelé rakott más fészkek után most itt lesz utolsó menedékem a földön. Jól befészkeltem magam ide.

A Caux-vidéki rét nagy fáira nyíló ablakok mögött asztalomon végrendeletem dossziéja hever. Néha belecsúsztatok egy-egy cédulát... „Igazi” végrendeletem és e *Testamentum* című könyvem között nincs nagy különbség. Egy végrendeletben megjelöljük, hogyan kell majd elosztani a hagyatékot. Mivel én nem hagyok hátra semmit, ami az enyém lenne, nem lesz nehéz dolga a hagyatéki végrehajtónak! Végrendelet-

---

2 A „társ” (*compagnon*) az Emmausz-mozgalom szóhasználatában a befogadott hajléktalanokra vonatkozik.

temben csak azok a gondolatok szerepelnek, amelyeket az élet érlelt meg bennem, és amelyeket bizonyos pillanatokban kedvem támadt kimondani.

Első alkalommal noviciátusom idején jutott eszembe, hogy végrendeletet írjak. Már ekkor megfogalmazódott bennem, hogy meg fogok halni. Húszéves voltam. Az ekkor írt végrendelet huszonhat évvel később elveszett: ez volt életem egyik legsötétebb korszaka, amelynek még az emléke is fáj. Műtét előtt álltam, túlhajszolt és kimerült voltam a sok munkától. Az iratköteg legnagyobb részét 1957 decemberében fogalmaztam, és így kezdődött: „Negyven éve készülök meghalni...” Egy másik fontos szöveg 1963-ban keletkezett, egy héttel latin-amerikai utazásom előtt. Ezt írtam: „Meggyőződésem, hogy ott fog magához venni az Úr...” S a hajó, amely Montevideóból Buenos Airesbe vitt, elsüllyedt!

Végül kialakítottam azt a szokást, hogy cédulákat csúsztattam a dossziéba, s még ma is ezt teszem. A legfrissebb cédulát a Szaharában írtam, 2800 méter magasságban, egy lázas éjszakán. Ezeket a cédulákat „csendes fohászok”-nak neveztem el. Valahányszor rosszul éreztem magam, egy-egy nehéz értekezlet vagy kimerítő munka után mindig újabb „csendes fohász” született. Az asztalon hagytam őket... „Ha holnap meghalnék.” Néha csak annyit írtam: „Jöjj el, Uram!” Ezekben a pillanatokban valóban remélem, hogy ezúttal tényleg vége lesz! Elhagyom ezt az árnyékvilágot...

Ahogy öregszem, lassanként kirajzolódik előttem a feladat. Eleinte nem figyelek rá, mert túlságosan vakmerőnek tűnik... de nem sikerül elhallgattatnom a hangot, amely arra sürget: „Mielőtt elmegy, mondd el nekünk, amit tudsz.”

Ha ma nem fogadnék szót, úgy érezném, hogy eltemetem egy élet talentumát. Természetesen nem a személyemet övező érdemeket, hanem mindazt, amit az élet viszontagságai – sokszor nem kevés ellenállás után – megértettek velem.

Elmondani, amit tudunk... Aki ezt megpróbálja, annak észre kell vennie, minden tudásunk mindössze néhány bizonyosságra vezethető vissza.

Számomra három ilyen bizonyosság létezik: az Örökkévaló *mégis* maga a Szeretet; *mégis* szeretnek bennünket; és *mégis* szabadok vagyunk. Bárcsak sikerülne továbbadnom ezt a három bizonyosságot!

Nem mindig kimondható az, amit tudok. Először is magam miatt. Azután, még inkább, mások miatt. Amit mások mondanak rá, az csak – bár egyáltalán nem értéktelen – visszhang, mégpedig nem azé, amit mondtam, hanem azé a hatása, amit az általam mondottak váltottak ki.

Ez a felszólítás egyre inkább kötelez. A kényszer apostoli feladathoz illő, és érzelmi jellegű. Első alkalommal 1988 pünkösdjén éreztem át, amikor össze-

gyűltünk, hogy megünnepeljük pappá szentelésem ötvenedik évfordulóját, és százhuszonhárom unoka-öcsém és -húgom megkért: válaszoljak kérdéseikre. Valamivel korábban megkaptam jól megfogalmazott kérdéseik listáját... Nyolcvannégy kérdésre kellett válaszolnom. Barátaim, akiknek megmutattam őket, azt mondták: „Válaszolni kell rájuk, ezek a kérdések ma minden jóakarató emberben megfogalmazódnak!” Ez minden bizonnyal így is van, hiszen unoka-öcsém és -húgaim között van mindenféle ember: éjjeliőr, vezérigazgató, ötvenes éveikhez közeledő családanyák és családapák, kamaszok – egyébként ők tették fel, névtelenül, a legizgalmasabb kérdéseket, melyek olyan problémafelvetésekről tanúskodtak, amelyekről szüleiknek sejtelmük sem volt.

Végül is ráálltam, vállaltam a kockázatot, hogy válaszoljak ezekre a kérdésekre, annak ellenére, hogy némelyik igen indiszkrét, magánéletet érintő kérdés volt. Többé-kevésbé annak is tudatára ébredtem, hogy másként kell beszélnem a dolgokról, mint amikor nyilvánosan szólalok meg. S azt is tudatosítottam magamban, hogy valamennyi válaszom minden fiúhoz és minden lányhoz, minden anyához és minden apához, minden munkáshoz, tanulóhoz, munkanélkülihez stb. szól. Azt is beláttam, hogy csak kevés, nagyon kevés az, ami kimondható ahhoz a végtelen megértés iránti vágyhoz képest, amely – ma inkább, mint valaha – az egész emberiséget kínozza.

Az emberek ugyanis sokszor megkérdéznak. Többször, mint harminc vagy húsz évvel ezelőtt. Két éve, amióta ebben a nyugdíjházban élem „remeteéletemet”, nyolc minisztert számoltak össze váratlan látogatóim között, s egyikük még arra is megkért, hogy legyek a kampányfőnöke az európai uniós választásokon.

Mindez nagyon is érthető: harminc évvel ezelőtt folyamatosan növekedett a gazdaság, valóságos paradicsomban éltünk. Minden ment rendesen, mindenkinek volt munkája, voltak céljai... A teljes foglalkoztatottságot követően azonban jött a nagy olajválság és a munkanélküliség. Sarokba vagyunk szorítva. Sokasodnak a katasztrofális helyzetek, nem egy közülük teljesen kilátástalan. Az Emmausz-mozgalom kezdetén természetesen számos kérdést szegeztek nekem, de ezek a helyzetek az étellel járnak, s az élet alakulásával a válaszok is megszülettek. Azt a kérdést azonban akkor nem tették fel, amely ma szüntelenül élénk todul – még ha nem fogalmazzák is meg mindig világosan –, hogy tudniillik mi az élet végső értelme.

Persze elgondolkodtam azon, miért épp engem találnak meg ezek a kérdések. Talán azért, mert az évek során tanúsított harcos kiállásaim nyomán mindenki megértette, hogy valamennyien egy hajóban evezünk. Főleg pedig, azt hiszem, azért, mert mindazon – hiányosságaimon és érdemeimen, érzelmeimen és

értelmemen – túl, aki vagyok, vitathatatlan, hogy kivételesen alakuló körülmények eszköze voltam, amelyek egymás mögé illesztve valódi képregényhez hasonlítanak: egy polgárfiú viharos ifjúsága – kolostorba vonulás – hét év a kapucinus klauzúrában – betegség – háború – ellenálló és kitüntetett pap – parlament – képviselő pap, aki fegyencgyilkost fogad a házába – és aki vele együtt építkezésbe kezd a hajléktalanok számára... Nem tettem nagy dolgokat, hacsak nem nagy dolog az, hogy nem bújtam ki a feladatok alól; belementem olyan helyzetekbe, amelyek előtt vagy meglóg az ember (becsukja a szemét, mint aki nem látott semmit), vagy elköveti azt a meggondolatlanságot, hogy a kisujját nyújtja, s attól kezdve nyakig benne van! A Jóisten megtette a magáét – én csak beleegyeztem, hogy megtegyem, ami tőlem telik. Néha jól. Néha rosszul. Örömmel és könnyeket ejtve.

Tizenkilenc évesen azt írtam a naplómbe, amelyet egészen kapucinus korszakomig vezettem: „Isten bátor anyát és nagylelkű apát adott nekem. Vajon nem arra kötelezett-e ezzel, hogy hős legyek? Isten azt is megadta, hogy ez a bátor anya és nagylelkű apa igaz keresztény is volt. Vajon nem azt akarta-e ezzel, hogy szent legyek?” Ötven évvel később, amikor azt kérdezték tőlem: „Mit jelent az ön számára, hogy az Emmausz alapítója volt?“, azt válaszoltam: „Megaláztatást. Mindennap átérzem a megalázó se-

bet, hogy nem tudtam mindent megtenni azokért, akik hiába várták az örömhírt: Gyere be, már várunk.”

Amit itt szeretnék elmondani, annak állandóan visszatérő gondolatai – mintegy jelmondatai – ezek lehetnének: „Elsőként azt szolgáljuk, aki a leginkább szenved”, „Az osztozás öröme” stb. Ezek az alapvető fogalmak az egész épület támpillérei. Nemcsak a szó intellektuális értelmében vett gondolatok építményére gondolok, hanem a magam esetében az eszmévé váló élet ácsolta épületeire is. E gondolatok megfogalmazása során ráismerhetnek majd olyan dolgokra, amelyekről nyilvánosan beszéltem, néha még arra a módra, hangnemre is, amelyen megszólaltam. Gyakran érzem úgy, hogy a világos gondolatok beszéd és cselekvés közben lepnek meg. Az én esetemben nem a gondolatok ösztönöznek cselekvésre, hanem a cselekvés halmozódik fel: egy, aztán kettő, aztán öt, s elérkezik a pillanat, amikor világos eszmévé, gondolattá válnak.

Ebből készült az „amit tudok”, és ami – szinte tudtomon kívül – megvalósult, s elvezetett az „Abbé Pierre-mítosz” megszületéséhez.